СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 262. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 9. листопада, 1928. — VOL. XXXVI. No. 262. Jersey City, N. J., Friday, November 9, 1928. THREE CENTS.

ЛЯЦЬКІ БУЗУВІРИ ЗНУЩАЮТЬСЯ ДАЛІ.

ДО РЕДАКЦІЇ „СВОБОДИ" НАСПІЛА ВІД УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (УВО) СЛІДУЮЧА ДАЛЬША ТЕЛЕҐРАМА:

СКИНУЛИ УКРАЇНСЬКУ ЖІНКУ З ДРУГОГО ПОВЕРХА. ЖІНКА ПОМЕРЛА.

Постій. — Ляхи знову напали на склепи Маслосоюза й инші наші установи. Спалили трибуну на площі Сокола-Батька. Українських студентів не пускають до високих шкіл. Поліція помагає ляцькій товпі. Масові дальші арешти Українців. В соймі демонстрація українських послів. Ляхи відгрожуються українським організаціям дальшими репресіями й арештом послів. Скинена Ляхами жінка з другого поверха, пані Филясевич, померла. Шлемо знимки.

POLISH MOBS CONTINUE POGROMS OF UKRAINIANS IN LVIV (LEMBERG). POLISH POLICE ACTIVELY ASSISTING THE ROWDIES.

A UKRAINIAN WOMAN THROWN DOWN FROM THIRD FLOOR TO HER DEATH.

LVIV, GALICIA, (BY MAIL TO DANTZIG, HENCE BY CABLE, SPECIALLY TO "SVOBODA"), NOVEMBER 7, 1928. — POLISH ROWDIES CONTINUE THEIR WORK OF ORGANIZED HOOLIGANISM. YESTERDAY THEY ATTACKED THE STORES OF THE UKRAINIAN COOPERATIVE DAIRIES AND OTHER UKRAINIAN ORGANIZATIONS. THEY BURNT DOWN THE PLATFORM ON THE ATHLETIC FIELD OF THE GYMNASTIC ORGANIZATION "SOKOL". UKRAINIAN STUDENTS ARE NOT PERMITTED TO FREQUENT SCHOOLS. THE POLISH POLICE ABET THE POLISH MOB. WHOLESALE ARRESTS OF UKRAINIANS CONTINUE. THE POLES THREATEN UKRAINIAN ORGANIZATIONS WITH FURTHER REPRISALS AND WITH ARRESTING THE UKRAINIAN DEPUTIES. MRS. FILASEVITCH, THE UKRAINIAN WOMAN, WHO WAS THROWN DOWN BY POLISH ROWDIES FROM THE THIRD FLOOR OF A BUILDING, DIED. WE ARE SENDING THE PHOTOES OF THE INCIDENTS.

ГУВЕР ПОБІДИВ ВЕЛИКОЮ БІЛЬШІСТЮ

ЯКИХ 20,000,000 ГОЛОСІВ БУДЕ ЗА ГУВЕРОМ, А ЗА СМИТОМ 14,500,000. ГУВЕР ЗДОБУВ УСІ СТЕЙТИ КРОМІ ВІСЬМОХ. ПРОЛОМИВ ПОЛУДНЕ, А СМИТ СХІДНІ СТЕЙТИ. БУДЕ МАТИ ЗАПЕВНЕНУ БІЛЬШІСТЬ У КОНҐРЕСІ.

НЮ ЙОРК, 7. листопада. — Ще досі не можна точно сказати, скільки голосів одержали оба президіяльні кандидати, але вже очевидне, що Гувер перейшов подавляючою більшістю голосів. Знаменне те, що Гувер переломив полудне і здобув Флориду, Верджінію, Північну Каролайну і Тексас, які все йшли за демократичним тикетом. Смит знова здобув східні стейти Род Айленд і Месечусетс. Між іншими і родинне місточко президента Кулиджа не голосувало в своїй більшости на републиканський тикет.

На загал голосувало понад 30,000,000 людей. Більше ніж три четверті управнених до голосовання пішли до виборчої урни.

СМИТ УХИЛЯЄТЬСЯ ВІД ПОЛІТИКИ.

ВЖЕ НЕ БУДЕ СТАРАТИСЯ ДРУГИЙ РАЗ О НІЯКИЙ ПУБЛИЧНИЙ УРЯД. ЗАДОВОЛЕНИЙ З КАМПАНІЇ І НЕ МАЄ ЖАЛЮ ДО НІКОГО. КАНДИДУВАВ 21-ший РАЗ. ПОСВЯТИВ 25 ЛІТ ЖИТТЯ ДЛЯ СПРАВ ПУБЛИЧНИХ, А ТЕПЕР ХОЧЕ СТАТИ ПРИВАТНОЮ ЛЮДИНОЮ. БУДЕ ОГЛЯДАТИСЯ ЗА РОБОТОЮ.

НЮ ЙОРК, 7. листопада. — Запитаний репортерами, що думає далі робити і чи думає ще раз при слідуючій кампанії на президента кандидувати, нюйорський ґовернор Смит відповів, що його каріера як публичного діяча скінчена. Він буде далі інтересуватися публичним життям, але не буде старатися о ніякий публичний уряд. Найкращі свої літа посвятив він для громадянської праці і 21 разів ставав перед народом, щоби добути публичний уряд. А тепер думає покинути політику і стати звичайною приватною людиною.

Смит дякував усім своїм приятелям та тим, що віддали на нього голос, і заявив, що має велике задоволення зі своєї громадянської праці, а жалю не має до нікого. При тім виняв телеґраму, яку одержав від Гувера, а в якій Гувер дякує йому за зложені желання.

ГУВЕР ДО НАРОДА.

ДЯКУЄ ЗА ВИБІР І ПРОСИТЬ О КООПЕРАЦІЮ. ТІЛЬКИ ОБЄДНАНИМИ СИЛАМИ ВДАСТЬСЯ ВЕСТИ КЕРМУ ДЕРЖАВИ ТАК, ЩОБИ БУЛА З ТОГО КОРИСТЬ ДЛЯ ЗАГАЛУ.

ПАЛЬО АЛЬТО, Каліфорнія, 7. листопада. — Герберт Гувер перемучений, але щасливий. Одержав вже досі около 15,000 ґратуляційних телеґрам. Меньше-більше приходить яких 300 телеґрам на годину. На деякі з них, як від през. Кулиджа і ґовернора Смита, Гувер відповів сейчас. А иншим відповів у короткій відозві до народа, яку він видав з приводу свого вибору на президента.

Найбільшу вагу положив Гувер у тій відозві на обєднання всіх духових сил, що стоять у проводі нації. Без кооперації з тими силами, заявив Гувер, не буде можлива ніяка конструктивна робота.

БІРЖА ПІШЛА В ГОРУ.

СПЕКУЛЮЮТЬ НА ВЕЛИЧЕЗНІ РОЗМІРИ. ДРУГИЙ ДЕНЬ ПО ВИБОРАХ БУВ НАЙБІЛЬШИМ ЩОДО ОБОРОТУ В ЦІЛІЙ ІСТОРІЇ НЮЙОРСЬКОЇ БІРЖІ.

НЮ ЙОРК, 7. листопада. — Вибір Гувера президентом відбився в першу чергу на нюйорській біржі. В переконанню, що добробут, про який так багато говорено в републиканській аґітації, тепер запевнений, а разом з тим запевнена певно і стабілізація, кинулися спекулянти на закупно шерів для спекуляційних цілей. Усі шери пішли вгору. Торговельний оборот обняв 4,894,670 шерів.

НАЙБІЛЬШИЙ ПРОЦЕС СВІТА.

Дня 18 листопада ц. р. почнеться в Токіо найбільший процес світа останнього десятиліття. На лаві обвинувачених засідає 313 японських комуністів. Розправа відбудеться у величезній салі „Великого Театру", бо всі салі суду показалися за малі. Комуністам закидується приготування до державного перевороту. Процес треватиме біля 4 місяців, а його кошти обчислюють на 1½ міліона єн.

СМЕРТЬ АННИ ПАВЛИК.

Дня 17. жовтня ц. р. зложено до землі на личаківському кладовищі у Львові тлінні останки відомої першої соціялістичної діячки на західно-українських землях, сестри покійного Михайла Павлика, Анни Павлик. Родом з бідної гуцульської сімї, зуміла вона шляхом самоосвіти виробити собі соціялістичний світогляд і стала вірним товаришем свого брата Михайла, пок. Івана Франка та багатьох перших піонірів соціялістичного руху. За це просиділа вона чимало по австрійських вязницях. Але це не відстрашило її від нової ідеї, якій вона стала вірна до самої смерти. Мимо того, що ціле життя доводилося їй тяжко працювати на прожиток, потрапила дещо заощадити й все це жертвувала на захист для сиріт та на санаторію для поступових журналістів. Похорон її був маніфестацією українського жіноцтва, котре її у великому числі відпровадило до могили. Поховано її разом з Михайлом Павликом, недалеко могили Івана Франка.

САНІТАРНІ ВІДНОСИНИ ПО БУКОВИНСЬКИХ СЕЛАХ.

Довголітні злидні, серед котрих приходиться жити буковинському селянству від часу окупації Буковини Румунами, підкопали цілком загальний стан здоровля, головно сільського населення. Найгірше терпить Гуцульщина, де жахливо лютує туберкульоза й сифиліс, занесений румунськими офіцирами і військом. Поширенню хоріб сприяє це, що на цілій Гуцульщині нема ні одного шпиталю, а боярська влада не задумує зарадити цьому лихови.

СЕКТА „КРІВАВОГО МІСЯЦЯ".

В селі Великі Хутори біля Вільна викрито в помешканню пароха Каменєва нову релігійну секту т. зв. „Крівавого Місяця". До секти належали з жіночого пола тільки замужні. Члени секти мали витатуваний на правому рамени місяць. Каменєв вечерами відправляв богослуження, після яких наступали орґії. Члени секти це переважно Росіяне й Білорусини.

ДИТИНА МОЖЕ НОСИТИ СВОЮ МАМУ.

Трилітна дитина в Толідо, Огайо, може носити свою маму. Сею дитиною є Клеренс Кер. Почавши життя, як всяка инша нормальна дитина, він незадовго почав скоро рости. Тепер він є високий на чотири стопі і на зверх виглядає на зовсім дозрілого чоловіка. Він має силу дорослого чоловіка і може носити на руках свою маму. Кождого рана він голиться; також курить циґари і циґаретки. Зі своїми ровесниками бавитися не хоче і говорить про них згірдливо, що то „діти".

ЗАБОРОНА КОНҐРЕСУ СВЯЩЕНИКІВ.

Румунське міністерство внутрішніх справ заборонило в послідній хвилі конґрес священиків, заповіджений на 18. жовтня. Заступник військових властей прийшов до консисторії і подав до відома це рішення міністерства внутрішніх справ.

Цікаве, що румунській владі навіть конґреси попів стають небезпечними й вони їх забороняють.

ЮВИЛЕЙ АКАДЕМИКА СТУДИНСЬКОГО.

Для вшановання 60-ліття життя й 35-ліття наукової праці академика Кирила Студинського, голови Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, відбудеться в дні 4. листопада ювилейне свято. В часі ювилейної академії виголосять члени Наук. Т-ва д-р. І Свєнціцький, М. Тершаковець і Я. Гординський доповіди на тему наукових праць ювилята, як також будуть відчитані привитання.

„ЩЕ НЕ ВМЕРЛА" — НА ІНДЕКСІ.

Львівська цензура пораз перший сконфіскувала луговий співаник з національними і луговими піснями, між иншими гимн „Ще не вмерла Україна". Досі ті пісні свобідно можна було друкувати по часописях і збірниках і щойно тепер львівський прокуратор побачив у них знамена державної зради.

ЗАГРОЗА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ.

На основі конкордату між Польщею і Римом частина церковної землі має бути розпарцельована по кінець цього року. Коли цього не зроблять самі церковні власти, то цю земельну надвишку має забрати уряд до земельного фонду, щоби потім розпарцелювати між кольоністів. Справа ця прибрала тепер форму загрози. Парохіяльні уряди досі дуже мало розпарцелювали, фінансові українські інституції не думають у тій справі нічого робити, так що тисячі гектарів можуть пропасти для українських селян і з того скористає лише польський уряд.

ПОХОРОН КІННОГО ТРАМВАЮ.

В містечку Церберт, у Німеччині, відбувся веселий похорон кінного трамваю. До деревляних трамваїв запряжено три сухоребрі коняки. Міська оркестра відіграла жалібний марш. Вози переїхали в останнє вузькими вуличками міста. У веселім поході брали участь всі мешканці містечка. Трамваї передано міському музеєві.

ПЯТЬ ЛІТ ЗА ПОБИТТЯ БОЖЕВІЛЬНОГО.

Пять літ у карнім заведенню в Принс Алберт, Саск., має відсидіти Волтер Скат, бувший дозорець у заведенню для божевільних в Понока, Алта., за побиття пацієнта, ветеринара д-ра Артура Гобса. Гобс, котрий щойно тільки дістався до заведення, не хотів приймати їди. Се так розлютило Ската, що він взявся його бити і при тім уживав якихсь таких способів, що той дістав запалення легких і за пару днів умер. Суд, який відбувався в Ред Дір, Алта, признав Ската винним убивства.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЛЯХІВ

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ ПРОСЯТЬ КАНАДІЙСЬКИЙ УРЯД О ІНТЕРВЕНЦІЮ ПРОТИ ЛЯЦЬКИХ ЗВІРСТВ.

ВІННІПЕҐ, 7. листопада. — Телеґрама від Канадійської Стрілецької Громади до „Свободи":

„Ми одержали таку телеґраму від Української Військової Орґанізації:

„Першого листопада у Львові полилася кров. Поліція стріляла до десятьтисячного українського походу, що прямував на цвинтар. Ляцька товпа та військо обстрілювали Академічний Дім. Українці ставили опір. Сто шістьдесять ранених. Ляцька товпа знищила „Діло", „Просвіту", Маслосоюз", „Центросоюз", спалила трибуну на площі „Сокола-батька" та понищила багато инших установ. Знимки шлемо. Ляхи скинули жінку Филясевича з вікна з другого поверха. Идуть масові арешти Українців. В соймі протестують українські посли. Ляхи в соймі грозять дальшими репресіями та арештом послів. Студентів не пускають до шкіл".

„Українці з Вінніпеґу вислали до правительства в Оттаві просьбу о інтервенцію. В четвер протестаційне віче. — Українська Стрілецька Громада".

ЕВРОПА ЗАДОВОЛЕНА ВИБОРОМ ГУВЕРА.

СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО ГУВЕР МАЄ МОЖНІСТЬ ПІДНЕСТИ ЩЕ ВИЩЕ ЕКОНОМІЧНУ ТА ПОЛІТИЧНУ МОГУТНІСТЬ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ЛОНДОН, 7. листопада. — Анґлійські ґазети кажуть, що наступили часи, коли демократія більше довіряє мовчазним добрим адміністраторам, ніж блискучим промовцям. Тепер у державнім мужі більше цінять адміністративні його здібности, ніж уміння добре промовляти.

Преса також звертає особливу увагу на те, що жінки взяли надзвичайно активну участь у виборах, що буде певно і при слідуючих виборах в Анґлії.

БЕРЛІН, 7. листопада. — Німецька преса витає вибір президентом Злучених Держав людини, що годувала голодну Німеччину по війні. Сподіваються, що Гувер, хоч і не піде на зменьшення Злученими Державами повоєнних боргів Европи, то всеж він буде провадити таку економічну політику, що дасть тим державам можність сплачувати їх борги.

ЖЕНЕВА, 7. листопада. — В колах Ліґи Націй сподіваються, що Гувер буде провадити політику співробітництва Злучених Держав з Лігою Націй.

Таксамо задоволені вибором Гувера й инші европейські держави, що вбачають в ньому людину, яка добре розуміє міжнародні відносини, а особливо економічне життя ріжних держав.

ПУАНКАРЕ БУДЕ ПРЕМІЄРОМ.

ПАРИЖ, 7. листопада. — Після численних переговорів президента Франції з лідерами ріжних партій та парляментарних ґруп, прийшли до переконання, що лише Пуанкаре може сформувати новий кабінет міністрів. Правда, для нього це завдання тепер буде особливо важке, з огляду на опозицію соціялістів.

Сподіються, що Пуанкаре сформує провізоричний кабінет, щоби перевести державний буджет на 1929 рік.

„ҐРАФ ЦЕПЕЛІН" БУДЕ ЛІТАТИ МІЖ АМЕРИКОЮ Й ЕВРОПОЮ.

БЕРЛІН, 7. листопада. — Д-р Екенер, командант „Ґрафа Цепеліна", заявив, що повітроплав кілька разів буде літати між Америкою й Европою. Повітроплав розпічне новий лет так скоро, як скоро здобудуть потрібну скількість палива для його машин.

Д-р Екенер залишається при своїй гадці, що для правильної комунікації з Америкою треба будувати сильніший повітроплав.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N

ВИСЛІД ВИБОРІВ

Хоча звіти з відданих голосів ще не повні, все таки вже тепер нема сумніву, що побідником при виборах вийшов републиканець Геберт Гувер. Нема в сьому зрештою нічого несподіваного, бо сього всі сподівалися. Несподіваним є тільки розмір републиканської побіди. Побіда перевисшає певно навіть найбільше рожеві сподівання горячих републиканців, а розгром Смита перейшов найчорнійші сподівання песимістичних демократів.

Приятелі Смита сподівалися, що він добуде фармерський захід своїм закидом републиканської нечинности в фармерських справах. Тимчасом фармерський захід заявився за тим критикованим Гувером.

Приятелі Смита сподівалися, що він добуде богато голосів завдяки свому становищу в справі прогибіції. Сі сподівання показалися пустими, бо за Гувером мимо його виразно прогибіційного становища заявилися навіть Німці з околиці Милвокі, що колись так просперувало через пиво.

Приятелі Смита ждали, що він задержить що найменче так зване „солідне полудне", яке від горожанської війни постійно голосувало за демократичними кандидатами. Тимчасом сього року вперше „солідне полудне" переломано; за Гувером заявився стейт Верджінія, що через пів століття ні одного разу не заявився проти демократа.

Наконець у найгіршому разі демократи сподівалися, що Смит зможе задержати для партії свій рідний стейт Ню Йорк, у якому він дочекався був небувалої в Америці почести почвірного вибору на уряд стейтового губернатора. Але Смит завівся навіть у сьому, бо стейт Ню Йорк несподівано перейшов до табору републиканського кандидата та дав поважну більшість для Гувера.

Остаточно, як тепер показують результати, Гувер виграє зі що найменче 400 сотками електорів (їх усіх є 531). Смит може легко опинитися з усього 70 електорами. Дуже можливо, що Смит не добув собі майже нічого кромі традиційно демократичних стейтів полудня, в яких ще й досі живе ненависть до републиканців з часу, як републиканець Линколн вів війну проти полудня за справу рабства й єдности краю.

Ось чому вибори треба признати величезною, несподіваною просто побідою републиканців. Є се незвичайно важний в американській політиці факт, що мимо таких важних аргументів проти уряду, які підносили всі противні партії, мимо такого зручного бесідництва, яке проявляв демократичний кандидат; мимо справдішної пасивности зі сторони републиканського кандидата; — мимо сього всього кампанія покінчилася таким „обривом землі" на користь републиканців. Коли до сього додати ще те, що отсе републиканська партія приходить до влади втрете, то дістанеться враження безсумнівного впливу републиканської партії. Се є факт великого значіння для політики Злучених Держав.

ГЕРБЕРТ ГУВЕР

Його життя і діяльність.

Перший раз в історії Злучених Держав президентом вибрано людину, що ніколи не займалася політикою. Перший раз у свойому життю Герберт Гувер здобув виборне становище. Першу політичну промову за все своє життя він виголосив лише тоді, коли його номіновано кандидатом на становище президента Злучених Держав. До цього часу він працював лише як інжинір і бизнесмен та адміністратор.

Герберт Гувер родився 1874 року в стейті Айова, в родині бідного квейкра-коваля. Батьки його померли, коли він був ще дитиною, а тому вже з 11 року свого життя він сам заробляв собі на життя. Працюючи на шматок хліба, Гувер пильно вчився в школах, поки не скінчив університету. Коли йому було 21-ий рік життя, здобув собі звання інжиніра.

Перший рік по укінченню університету Гувер працював як майнер в одній компанії, а пізнійше як інжінір. Ще зовсім молодим інжиніром, на 24 році життя, запросила його анґлійська фірма до Австралії, щоби там запровадити американські методи в майнерській промисловости. З того часу починається довгорічна праця Герберта Гувера як інжиніра в ріжних державах і краях світу.

З Австралії він переїхав до Китаю, де працював головним інжиніром в державній майнерській промисловости. Він пробув в Китаю з 1899 до 1907 року. В часи, коли там перебував, довелося йому, перший раз в життю, орґанізувати допомогу жертвам боксерського повстання. Це була перша практика Гувера в орґанізації допомоги жертвам війни та голоду, що йому пригодилася підчас Великої Війни. Залишивши працю в Китаю, Гувер зорґанізував своє власне консультаційне, інжинірське бюро. Консультаційна праця привела його в ріжні сторони світа. За вісім літ, з 1907 року, він побував у всіх сторонах світу. Знову був в Австралії, був на Уралі, в Алясці і т. д.

Початок світової війни застав Гувера в Лондоні. Більш як 200 тисяч американських громадян з початком війни залишилися в Европі безпорадними. Рятувати їх було доручено Гуверови, що він виконав з повним успіхом. До 5,000 американських громадян переходило через орґанізацію Гувера. Міліони американського гроша врятовано вмілою його працею.

Пізнійше, в часи Великої Війни, Гувер стояв на чолі допомогової американської акції в Бельґії. Тоді сотки тисяч бельґійського населення врятовано ним від голодової смерти. Коли Америка виповіла війну Німеччині, то президент Вилсон покликав Гувера на становище комішенера харчових справ у Злучених Державах. Зі своїм важким і складним завданням на цьому становищу Гувер справився блискуче. Він зорґанізував не лише правильне виживлення населення самої Америки, але й доставу харчів союзникам, не зважаючи на німецьку бльокаду. Крім становища комішенера харчових справ Гувер був членом ріжних дуже важних державних комісій та предсідателем міжнародньої харчової комісії і членом військової ради президента Вилсона.

По війні страшний голод охопив великі простори Европи. На чолі американської допомогової акції знову поставлено Герберта Гувера. Його допомогова акція врятувала від смерти міліони населення в Польщі, Галичині, Чехословаччині, Німеччині, Австрії, Естонії, Фінляндії, Латвії, Литві, Росії та Україні. На скільки величезну роботу перевів Гувер, можна уявляти собі з того, що на допомогову акцію в Европі орґанізація Гувера зібрала й витратила 10 міліярдів долярів.

В 1921 році президент Гардінґ покликав Гувера на становище секретаря торговлі. Перед ним стояло тяжке завдання віджвивити промисловість та взагалі економічне життя Злучених Держав, що переживало повоєнну крізу. Він застав 5 міліонів безробітних, яких число поволі зменшилося шляхом оживлення промисловости та зовнішної торговлі.

Вся його діяльність на кожному становищу виявляла величезні адміністративні та орґанізаційні здібности. Зате як промовець він не має великих здібностей, але всеж кожна виголошена ним промова є зразковою промовою державного мужа.

Він до 1920 року зовсім не цікавився політикою, а тому й не належав до жадної партії. Лише в 1920 році заявив себе републиканцем. Але й після того не брав активної участи в партійному життю, хоч і був секретарем торговлі.

Остання президіяльна кампанія в Злучених Державах закінчилася його перемогою над видатнійшим представником демократичної партії, А. Смитом.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ.

Всі ми памятаємо, яке було велике одушевлення серед української еміґрації на землі Вашинґтона, коли тут стало відомо, що стрільці, на чолі з сотником Вітовським, захопили Львів та підняли український прапор на міськім ратуші. Галицька Національна Рада проголосила українську державу на західних землях України.

Для американських Українців ця вістка була великою втіхою й загальна радість охопила всіх. Всі лише й говорили про повстання української держави, чи то в себе в дома, чи на вулиці, чи у фабриці при роботі. Прямо не хотілося багатьом вірити, що Австрія розпалася й український нарід став вільним і незалежним. Українська еміґрація зачала більше цікавитися боротьбою українського народу за своє визволення. Навіть ті, що ніколи до того часу не заглядали до часописей, почали цікавитися ними та з захопленням читати ті новинки, що подавалися про рідний край. Бувало так, що коли робітник приходить з фабрики, то жінка замісць вечері дає чоловікови вперед часопись до рук. Читай, мовляв, що там пишеться про те, як Українці бють Ляхів та як вони будують українську державу. Навіть ті, що не вміли читати, спішилися прибігти до свого сусіда, щоби той прочитав їм щось про рідний край.

Чули всі, що „Русини" будують якусь українську державу, тому почали і тут на американськім ґрунті все більше відсахуватися від свого названия „Русини" та охотнійше й з гордістю називати себе „Українцями". Разом з боротьбою на рідних землях почала рости на еміґрації як на дріжжах національна свідомість Українців. „Русинство" та кацапство за короткий час перейшло до музею й булоб во но там на все опинилося, колиб ми були утримали свою державу. Але сталося не так, як ґадалося. Московські орди та ляцькі опришки, при допомозі Французів та галерчиків, перемогли українське військо, залили кровю українські землі. Сотки тисяч вояків позабирали до таборів смерти, а невинних дітей, матерей, немічних старців, учителів і священиків мордували в звірячий спосіб.

З того часу й на американській Україні почала загніздживатися отрута розкладу й зневіри. Почали витворюватися ріжні табори, що все хотіли найти виновних невдачі в нашій боротьбі лише серед нашого народу, а головно серед його провідників у краю. Почалися наклепи й ганьблення не лише живих вождів та борців за ліпшу долю свого народу, але й мертвих не полишали в спокою. Ріжні національні та політичні дурисвіти плювали собі в лице, плювали в лице всьому українському народові й не помічали того, бо все гукали, що вони роблять патріотичну роботу, що вони „обороняють" Україну.

Щоби рятувати український нарід, українське імя від бруду й наклепів та від морального й національного розкладу, чесні народні провідники скликали в 1922 році у Филаделфії конґрес і там заложили орґанізацію, що істнує й до сього дня та виконує велику гуманітарно-патріотичну та політично-національну роботу серед української еміґрації в Америці. Ця орґанізація називається „Обєднання". Орґанізація та подала велику матеріяльну допомогу старому краєви; а серед нас, еміґрантів, повела таку працю, що ми тепер прозріли й не втопилися самі в тих калюжах зневіри й бруду, які так старанно розливали та розмазували ріжні наші патріоти на словах, а на ділі ще більші вороги ніж Ляхи чи Москалі.

Уже минуло шість літ, як „Обєднання" веде свою акцію, не зважаючи на ріжні наклепи, провокацію й ворожу пропаґанду ріжних шащелів, що ввесь час точуть й жеруть дерево національного українського життя в Америці. За цей час „Обєднання" вислало до краю 115 тисяч долярів допомоги та врятувало від смерти сотки інвалідів-героїв, врятувало від загину неодну українську національну орґанізацію, неодного борця за свій рідний край, що попався до рук польського ката. Вороги й гнобителі нашого народу багато далиб за те, щоби знищити „Обєднання" й годі сказати, чи немає серед ворогів його таких, що пасуться з корита українських ворогів, Поляків, чи Москалів.

В Америці серед еміґрації „Обєднання" витворило таку національну свідомість, якої ніколи досі серед нашої еміґрації не було. Приміри: листопадове свято вже стало традиційним святом визволення українського народу, а перший поклик до нього видало „Обєднання". Воно що року вживає всіх зусиль, щоби це свято випало як найбільш торжественно, бо воно плекає традицію української державности і традицію української визвольної боротьби. Багатоб дали Поляки, щоби цю традицію вбити, щоби й память про день першого листопада вивітрила з памяти українського народу. Навіть скрентонська „Народня Воля", що так безсоромно виступає проти цього свята, не в силі помогти бідним Ляхам. Чим дальше, тим святіше й урочистіше святкують наші люде день 1 листопада.

Лише „Обєднанню" треба завдячувати, що праві й ліві інтернаціоналісти, гетьманці та большевики замкнулися в тісненькому колі своїх партійно-гуртокових противників. Лише „Обєднанню" треба завдячити, що розкладова політика „Оборонців" та „Скрентонців", цих „спасителів України", що роблять серед еміґрації роботу, корисну хіба для Поляків, або Москалів, зведена до нешкідливих розмірів. Бо вони з одної сторони шукають з Москалями федерації, а з другої сіють недовіря серед українського народу під Польщею до всього героїчного й славного з недавної боротьби з Ляхами. Цим шаповалівські „оборонці" намагаються здеморалізувати боєвий фронт української визвольної боротьби.

„Обєднанню" можна завдячувати, що ми, українська еміґрація, шануємо память своїх великих людей, що антинаціональна церковно-рутенська політика епископа Богачевського відразу була викрита й він тепер великих впливів не має навіть серед вірних його церкви.

„Обєднанню" та органови Українського Народного Союза, „Свободі", можемо завдячувати, що бувші австрійські посли не змогли здеморалізувати своїм польонофільством української еміґрації, а „газетка" їх, „Руський Селянин", як ще не зовсім протягнула ноги, то все одно безвартісна, бо її ніхто з шануючих себе свідомих Українців не читає, а коли бере в руки, то лише на глум.

Я не можу навіть описати тої великої національної роботи, яку зробило „Обєднання". Ця робота така велика, така ріжнострона й такий кольосальний вплив вона має на еміґрацію, що навіть відразу й не збагнеш її.

Отак, працюючи в шапі, ми роздумували у листопадові дні над національним життям нашого народу, над великою героїчною боротьбою за наше визволення, та памятали на заклики „Обєднання" до любови своєї батьківщини не лише на словах, але й на ділі, і тому попри роздумування перевели збірку в себе в шапі на допомогу нашим інвалідам. Жертви складали не лиш Українці, але й чужинці та просили переслати їх через „Обєднання".

Жертвували: В. Дроботій та І. Йоняк по 2 дол.; Андрій Равлінець 1.50 дол.; а по 1 дол.: В. Дворчин, Й. Івах, І. Крочак, А. Мізерак, І. Лебідь, М. Соколовський, Й. Сокальчук, А. Софрун, Ф. Тибурскі (Поляк), Ф. Карузо (Італієць), В. Зайдерс (Німець), та 50 цнт. Віто Венецо (Еспанець). Всього зложили 17 долярів, які висилаю до „Обєднання" на інвалідів.

Василь Дроботій
з Ню Йорку, Н. Й.

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(45)

— А се, не глупота? — сотник спитав, подаючи полковникови грамоту. — Прочитай се письмо канцлера до заповитати його, крикнув:

Полковник розгорнув грамоту, прочитав і каже:

— Як на канцлера Польщі, котрий хоче Запорожців заохотити до війни з Татарами, та грамота цілком не глупа. Я сказавби, що канцлер не дурний хлоп. Я цікавий, в чім ти тут добачуєш глупоту?

— Глупота в тім, що сеї грамоти Запорожці цілком не будуть читати.

— А хтож?

— Кримський хан! Грамоту короля, грамоту канцлера, листи небіжчика гетьмана, листи инших аґентів короля, котрі нас підмовляють до війни з Кримом. Все те буде читати хан, будуть читати його мурзи. Бери сю грамоту і сховай її до инших!

— Староста хоче пробувати щастя у війні з Татарами.

— Знаю. Сказав мені канцлер. І князь Ярема важить на Крим. Завтра піде від мене до Тугая гінець з пересторогою. По сім поході я гадаю зачинати наше діло.

Кричевський глянув допитливо на сотника.

— Вже? Будучи вчера у мене, ти відкладав на пізніше.

— Бо я ще не знав про намір старости і Яреми воювати Крим. Аж коли канцлер сказав мені про се, я подумав, що нам треба використати нагоду. Можна буде, не розбуджуючи підзору, зібрати до купи більшу силу наших козаків, будьтоби й вони мали охоту пристати до походу. Проти Татар не підуть, але за те буде готова сила, якою можна би зачати танець з Ляхами. Ще не знаю, як діло піде. Але дуже можливе таке, що польська гармата лишиться в Чигирині без сильної військової охорони, бо всю польську військову силу староста возьме з собою. Не треба великої сили козаків, щоби гармату захопити і вивезти на Запороже. Коли староста буде вертати з невдачного походу, також невелика сила вистане, щоби його військо розігнати, весь запас забрати, табор знищити. Скажемо, що се зробили своєвольці і... шукай вітра в поли.

— А як Ляхи вгадають, що ти в тім пальці мачав?

— То чкурну на Запороже з всіма документами і просто до хана. Через ляцький похід в Криму ще буде татарське воєнне поготівля і можна, в імя Боже, зачинати.

— Нагода справді дуже добра. Тільки щоби так склалося, як гадалося.

— Не складеться так, то складеться якось инакше. Треба буде примінитися до обставин, бо зачинати таки справді вже пора. Дальше волозодити вже не можу, бо повстанне вибухне без мене і без татарської помочи.

— Коли так, то ти вже тепер обезпечи якось діти.

— Ще не знаю, як се зроблю. Як не вигадаю що ліпшого, то хіба скажу Данилови Виговському, щоби вже тепер забрав собі Катрю; Іванови Нечаєви, щоби взяв Олену. Вони ще дуже молоді, але нема иншої ради. Юрка може возьме його вуйко, Сомко. Тимоша я взяв би з собою... Ага! Я тобі сказав, що Осолінські дурень. Але я не сказав решти. Він не тільки дав мені ту грамоту. Ще й гроші дав на збрую. Ось вони. Сховай се.

Хмельницький виймив зза пазухи мішочок з золотом і подав полковникови.

— Ти не забув, де скриток і як тобі до него зайти, якби прийшла потреба, а мене не було дома? Бо як ти хочеш зачинати в часі походу Конецпольского, то мене мабуть тут не буде. Буду з його військом.

— Дам собі раду без тебе.

Прийшов жовтень і князь Ярема надтягнув з великим військом. Гадав, що неожиданим наскоком захопить Татар неприготованих і возьме Перекоп. По цілій Польщі пішлаби про него слава, бо доконав діло, яким не міг похвалитися такий Жулкевскі, ані жаден инший польський гетьман. Окрім слави, той похід приніс би ще одну користь. Давби доказ, що козаки польській державі цілком непотрібні, та що їх можна безкарно вигубити.

Князь підійшов під Перекоп і на тім його похід скінчився, бо Татари вийшли йому на зустріч такою силою, що ліпше було вертати. І староста Конецпольскі ходив добувати слави, беручи з собою також реєстрових козаків, які саме тоді робили службу. Хмельницький не пішов у похід, заявляючи, що поки Чаплінські живий, він мусить пильнувати своєї чигиринської хати.

— Піду, — говорив, — як мені обезпечать хату, як обезпечать мої діти.

Ніхто на Хмельницького не напирав, бо всі знали, що сотник мав причину боятися нового заїзду Чаплінького. Хоч староста строго заборонив свому підстарості займати Хмельницького, кождий знав, що як підстароста не послухає, то покараний не буде. Всі знали, що Конецпольскі любить Хмельницького таксамо, як Чаплінські.

Похід старости скінчився таксамо, як похід Яреми. Окрім захоплених пару тисяч овець, тащив назад тільки свій обоз. Ішов горі Дніпром і біля кодацької кріпости станув табором. На другий день табор повинен був рушити далі горі Дніпром. Саме в хвили, коли староста дав приказ, щоби з табору вийшли передні стежі, від півночи причвалав на спінених конях малий відділ чигиринських драгунів, полишених для охорони старостинського замку. Старший відділу зголосився до старости, кажучи, що приїздить від підстарости з дуже важною і пильною вістю, але перекаже її старості тільки в чотири очи. Конецпольскі відійшов на бік.

— Погано, ясновельможний пане! — драгун став розказувати. — Аврумко підслухав розмову Хмельницького з його приятелями. Хмельницький приказав їм зробити засідку на ваше військо між Омельником і Домотканю. Аврумко, скоро вчув се, побіг просто до підстарости. Підстароста вислав нас перестерегти. Що Аврумко не брехав, ми бачили на власні очи. Передовсім, заки ми ще виїхали, щезла одна сотня козаків, котру Хмельницький держав під Чигирином проти підстарости. Ми ту сотню наздігнали саме тоді, коли вона переступила річку Чуту. Щасте, що нас не вздріли. Ми взяли в бік і обїхали її. Над Омельником ми знов попали на великий табор козаків, якого раньше там не було. Ми знова мали таке щасте, що непомічені могли його обїхати. Отже Аврумко не брехав і Хмельницький не говорив жартуючи.

— І підстароста, чуючи таке, не арештував заговірників?! — староста крикнув.

— Хотів, але не встиг. Він зараз вислав нас, але по спільниках Хмельницького вже слід застиг. Мабуть взяли з собою ту сотню, що була під Чигирином і з нею втікли за Тясмин.

— Хмельницький з ними втік?

— Ні. Лишився в Чигирині. Не так в Чигирині, як в околици, бо шибає собою по всіх усюдах.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БИЗНЕС ЧИ ІДЕЯ?

Допис п. Стасюка, українського бизнесмена з Ню Йорку, в справі допомоги Рідній Школі в краю, поміщений у „Свободі" під наголовком „Як добути сталі кредити", змушує і мене забрати в тій справі голос.

І я почуваю себе Українцем та бизнесменом. Але одно зазначу: що на Українцях бизнесу не роблю ніякого. Та це не перешкаджає мені, щоби не цікавитися українськими справами, щоби не брати участи в українськім життю і не давати жертв на українські цілі. Це не є ніяка моя заслуга, а тільки природний обявъ. Не за гроші, ні за бизнес я служу своїй національній ідеї, а тому, що мені дорога та земля, на якій я зріс. Думаю, що так відчуває кождий Українець, а тим самим і кождий український бизнесмен. Допомагати Рідній Школі чи якій иншій національній потребі, це рч природна і самозрозуміла для кождої свідомої одиниці. Так як зрозумілим і природним повинно бути і те, щоби попирати у всім свого чоловіка, бизнесмена чи кого иншого, бож та людина нам ближча по ідеї ніж яка инша.

Зате неприродною виглядає справа тоді, коли товчеться людям про жертвенність бизнесменів у той спосіб, що ті бизнесмени дадуть і сотки тисяч, коли наші люде їх попруть і дадуть їм змогу робити добрий бизнес.

На мою думку, український бизнесмен повинен бути в жертвенности на першім місці, без огляду на те, чи він робить бизнес зі свого народа, чи ні. Він повинен бути приміром щодо ідейности і жертвенности, бо він є звичайно більше свідомий, практичний і більш бувалий. З него доперва повинні брати примір инші, меньше свідомі, а більше прибиті життям чи матеріяльними злиднями.

А чи в нас так є? Я дозволю собі сказати, що ні. Маємо тисячі наших бизнесменів, а я сам вже нераз відзивався до їх жертвенности чи то в справі допомоги голодуючим, чи потерпівшим від повени, чи в справі будови Дому Інвалідів у Львові. Деж ті славетні українські бизнесмени? Де їх імена? Всього кількох відозвалося і заманіфестувало своїми жертвами ідейну звязь з рідною землею та своє співчуття до його недолі. А де инші?

П. Стасюк радить Українцям попирати українських бизнесменів, а бизнесмени будуть давати по 2% з заробітку на Рідну Школу. З того можна би призбирати сотки тисяч. Я не кажу, щоб Українці не попирали своїх бизнесів. Навпаки, нам треба вчитися народної солідарности і йти за кличем: Свій до свого. Але не можна знова ставитися до справи так, як ставиться п. Стасюк. Бо як бизнес, то бизнес. Коли український бизнесмен хоче вирішити справу своєї допомоги Рідній Школі в першу чергу бизнесово, то якже тут можна говорити про 2%? Купець заробляе принаймні 20%, себто український бизнесмен заробить на українських покупцях 20%, а з того має дати на Рідну Школу всего 2%. Якаж тут пропорція? Таж кождий покупець, коли купуе в якімсь склепі постійно, дістає і без того скидку на 2% і більше. Тоді і без українських бизнесменів міг би ту скидку віддати Рідній Школі.

До того додам ще одно: Скільки то вже не було у нас ріжних проєктів. Все хтось віддає якийсь плян, як то легко зібрати $100,000 на „Просвіту", Рідну Школу чи інвалідів. І тепер появляються все нові проєкти з приводу ратування Рідної Школи. Вже і нові Шкільні Ради установлюють і комітети і Бог знає що. А все це до цілі не доводить. Во таких комітетів було вже в нас доволі, навіть таких, що спеціяльно займалися справами Рідної Школи і все тільки з краєм були в звязку. От такий був, як собі пригадую, в місті Детройт. Але де вони тепер?

Та є одна організація, яка солідно, без демагогії, а послідовно вчить нас солідарности й організованости та жертвенности. А нею є Обєднанне. Найбільший його ворог мусить признати, що воно веде добру і солідну та чесну роботу. Воно і веде акцію Рідної Школи. Кождий може переконатися з щоріччних звітів і від самого делегата з краю п. Ясінчука, що Обєднанне — головна опора Рідної Школи з Америки. Чомуж нам, бизнесменам, людям, що любимо лад і порядок та авторитет, що самі розуміємо гаразд, що це значить сцентралізувати якусь акцію, не заявити отверто, що та організація заслугує на повне попертя, що її треба поперти і за нею йти, а в той спосіб найскорше підратуємо Рідну Школу. Прецінь ми самі знаємо, що поза Обєднанням нема в Америці такого авторитету, що краще повів би таку роботу. Ми можемо давати сто проєктів і всеодно: з них нічого не вийде, як не виходило досі. Вони хиба будуть пошируваги хаос. Бо коли загал не має мати довіря до великої організації, яка групує біля себе відомі імена наших діячів, то яким чудом може вона набрати довіря до тої чи иньої людини, яка виходить все з якимсь новим пляном?

Українські бизнесмени хай думають про те, як витворити з себе фінансову і комерційну силу. На тім полі хай ставлять проєкти і будують сильну організацію. Щодо иньих справ, хай залишать це до виконання тим установам, які вже є і ведуть добру роботу. Ми тільки їм допомагаймо в тім переконанню, що вони краще знають, як повести ті справи, на яких ми може і не дуже розуміємося. А це і не диво, бож ми в першу чергу бизнесмени.

Бизнес відділім від ідеї. Для кожо працюймо і йому допомагаймо без огляду на це, чи до нас прийдуть українські костумери, чи ні. Будьмо в ідейности і жертвенности на першім місці, а тоді, я сего певен, перші і найкращі наші костумери будуть Українці.

Калина Лисюк,

Ню Йорк, Н. Й.

НЮ ЙОРК ДО ПРОТЕСТУ!

Десять літ минуло від тої хвилі, коли український нарід обняв владу на своїх прадідних західно-українських землях. Ту хвилю бажали наші браття відсвяткувати у Львові походом на цвинтар, щоби поклонитися тіням погиблих наших героїв.

Та польська поліція не допустила до походу. Полялася кров. Ляцькі варвари знищили наші інституції, нанесли нам міліонових шкід та запроторили сотки Українців до тюрем.

ПРОТИ ЦЕГО НОВОГО ЛЯЦЬКОГО НАСИЛЬСТВА ЗАПРОТЕСТУЄ НЮЙОРСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11. ЛИСТОПАДА 1928 Р.

—— коли то відбудеться ——

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ В НЮ ЙОРКУ

Святочний Концерт

В КОНЦЕРТОВУ ПРОГРАМУ ВХОДЯТЬ:

1) Святочна промова: виголосить Др. Л. МИШУГА.
2) Барітонове соло: відспіває п. М. ШВЕЦЬ.
3) Фортепянове соло: відограе п-на ВІРА СТЕТКЕВИЧ.
4) Сопранове соло: відспіває п-ні Г. ФЕНЧИНСЬКА.
5) Скрипкове соло: відограе п. В. ЧОСНИК.
6) Хор „БАНДУРИСТ" під проводом п. Ю. КИРИЧЕНКА.
7) Діточий Хор Української Школи під проводом п. О. СТЕТКЕВИЧА.

та инші.

КОНЦЕРТ ВІДБУДЕТЬСЯ О ГОД. 7. ВЕЧЕРОМ

в Stuyvesant High School, 345 E. 15 Street між 1 а 2 Евнею

ВЕСЬ ДОХІД ПРИЗНАЧЕНИЙ НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

—— ВСТУП 50 ЦЕНТІВ. ——

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 11. листопада, в 2-ій годині попол., в домі Укр. Горож. Клюбу, 618 Lackawanna Ave. Проситься тих членів, котрі ще не зложили своєї жертви на Сиротинець при У. Н. Союзі, щоби зложили в сім місяци, бо ми того місяця будемо відсилати гроші. Також проситься позамісцевих членів, щоби вони також прислали свою жертву. — В. Бутинський, секр.

ҐЕРИ, ІНД. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 100, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться в год. 1.30 попол., в неділю, 11. листопада, в Neighborhoot House, 1700 Adams St. 17 Ave. Проситься всіх членів бути присутними, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Ст. Стечик, предс.; Мих. Паламар, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляе своїх членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 11. листопада, точно в год. 1-ій пополудни, під ч. 620 Morton Ave. Проситься кождого члена явитися на час. Будемо принимати нових членів старших і малолітних без вступного. Тож користайте з нагоди. — М. Іщук, предс.; О. Коваль, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляе своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 1. листопада, в 1-ій год. пополудни, в гали Народ. Дому на Вест 14. стр. Проситься всіх членів точно явитись, бо є дуже важні справи до полагодження. — Гр. Степанек, фін. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повдіомляе членів, що мітінґ відбудеться 11. листопада, в год. 1-ій попол., в Січовім Домі, 717 N. Franklin St. Всі члени повинні явитись на час і привести нових зі собою. — Н. Чопик, предс.; Т. Паращак, кас.; І. Дорожовський, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться 11. листопада, точно в год. 2-ій пополудни, в Union Hall, 2748 Lagrange St. Присутність кождого члена є пожадана. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, в противнім разі зістануть суспендовані. Членів, довгуючих за балеві тікети, проситься на сей мітінґ принести. — Іван Кульматицький, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорожська Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що 11. листопада святкуємо 10-ту річницю здобуття Львова. Тому місячні збори відбудуться 18. листопада, в неділю, в год. 1.30 пополудни під ч. 3464 Cicotte. На тій самій гали відбудеться баль 17 листопада на поміч політичним вязням. Всі члени повинні поперти так добре діло. — Ст. Дідула, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляе своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 11. листопада, в гали парохіяльній, в 2-ій год. попол. Кождий член має явитись на тім мітінґу і виповнити свої вкладки. Є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — А. Бабій, предс.; Мих. Антонів, секретар.

ВІДГОМІН УБИВСТВА ПРОВОКАТОРА.

На днях зачнеться перед львівським судом карна розправа проти українського студента Полотнюка, якому акт обвинувачення закидує участь у вбивстві провокатора Гука. Полотнюк мешкав разом з Гуком на одній кватирі і тої ночі, коли доконано атентату на Гука, втік. Поліція довший час не могла його віднайти, але вкінці його зловила і відразу поставила під замітом убивства. Процес викликае велике заінтересовання у Львові і в цілому краю.

КІНЕЦЬ МЕРТВОГО МОРЯ.

В Мертвому морі не жие ні риба ні ніякі інші звірята, бо вода в тім морі вже на поверхні має 25 процент соли, а в глибині сто метрів переходить у зовсім пересичений розчин. Специфічний тягар води виносить там 1.25, тому людина не може там потонути. Довгє воно є на 74 км., а поверхня його виносить 920 квадр. км. Горизонт моря є на 394.5 м. понижче морської поверхні. Вода в цьому глибокому, горячому котлі, у якому максимальна температура доходить до 35 степенів Цельзія, скоро і сильно випаровує. Мертве море це найбільший склад соли на світі та хемічний резервуар на цілі століття, який може заосмотрити світ майже 200 міліонами кубічних метрів сільного розчину. Богато вчених займалося вже Мертвим морем, але ніхто ще не призадумувався над практичним вихиснуванням того невичерпаного богатства. Тепер учений др. Тома Нортон у часописі „Хемікалс" обрахову, що богатство Мертвого моря варта понад 100 міліярдів долярів. Нортон радить побудувати довкола Мертвого моря канали, які схоплювали би воду всіх потоків і рік. Ця система каналів відпроваджувала би всю воду у великий канал, до якого споваджено би також Йордан, якому треба би перекопати річище до Середземного моря. Вкінці на південному кінці околиці Ваді ель Араба побудували би також відпроваджуючий канал, так що Мертве море ізолювали би зовсім. Нортон вказує на це, що на всьому світі нема ніодного місця, яке було би з природи створене на саліни таких розмірів, як Мертве море, а крім того воно від морського побережа віддалене лише 70 км. Фінансісти ведуть уже переговори з палестинською владою. Вона не противиться цим проєктам. Коли прийде до експльоатації Мертвого моря, прийде до розвитку хемічного промислу, бо головні соли Мертвого моря це хльормагнезія, хльор-калі, кухонна сіль і бромід-магнезія.

Д-Р ЦЬОКАН ПРОФЕСОРОМ ІНАРГОСПУ В ОДЕСІ.

Інститут Народного Господарства в Одесі вибрав д-ра Ілька Цьокана професором торговельного права. Д-р І. Цьокан, родом зі Староньбабів, золочівського повіту, вже перед війною визначався в життю студентської молоді. З вибухом світової війни затягнувся під українські січові стяги. Велику ролю відограв д-р Цьокан підчас листопадового перевороту у Львові, будучи командантом групи „Сойм". Опісля був сотник Цьокан командантом Золочева. Відбувши всю Одисею Української Галицької Армії на Великій Україні, найшовся на Закарпатті в Чехословаччині, де був професором торговельної школи в Ужгороді. Тоді написав кілька підручників до торговельних шкіл.

Як противник чеського кольоніяльного режиму на Закарпатті, був запідозрений у радянофільстві. Переслідуваний чеською владою, а опісля виделений з границь Чехословаччини, подався він на Радянську Україну, де працював у Харкові як редактор законів. В 1927 році габілітувався по торговельному праву на Харківській Науково-Дослідній Катедрі: „Проблеми сучасного права", де обороняв свою працю „Юридична природа товарового акредитиву". На основі цеї праці Катедра вибрала його своїм науковим співробітником, а тепер Інститут Народного Господарства в Одесі покликав його як професора на катедру торговельного права.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЕНТИ ГЛО, ПА.

На будову Народного Дому у Велдіжи, повіт Долина.

Зложили слідуючі: М. Бубняк $10; М. Біцький $15; по $2: П. Биляк, Г. Сенчак, М. Бартко, В. Микитюк, Я. Биляк, Т. Шнурер, Ф. Биляк; по $1: М. Мучковський, О. Бонти, П. Стойка, П. Климко, Д. Прокопів, А. Драган, Д. Тисяк, Г. Андрійчин, Я. Головчак, В. Курило, М. Кухар, М. Федорків, Ю. Бабій; М. Полянський 75 цнт.; Г. Голубенний 55 цнт.; по 50 цнт.: С. Сенчишин, А. Пруський, Ю. Балоґ, І. Сішка, І. Крапець, С. Юречко, К. Шимусяк, І. Красавський, І. Кравців, Дж. Маганік, І. Пророк, Л. Назарук, А. Прибаба, С. Савків, Г. Мельник, І. Мельник, П. Мельник, В. Хомин, М. Чеґус; по 25 цнт.: П. Стефанюк, Т. Супко, П. Стефанюк, Й. Авґустовський, Й. Сікорський, Й. Лаврук, Ф. Мросяк, А. Шутак, М. Матковський, М. Барильце, П. Мельник. — Разом зібрано $56.50.

Збіркою занявся Микола Бубняк. Гроші вислано до краю.

В Перт Амбой, Н. Дж., зібрано $22. — Жертвували: І. Гладич $5; В. Глива $3; Д. Брошняк $2; по $1: М. Бардиш, М. Жилка, П. Князь, М. Зилвак, Ю. Гавриш, Ф. Воробець, А. Вілям, І. Рудик, О. Ковальчук, о. М. Лисяк, А. Бордук, М. Бучанин, Г. Бучанин, М. Фареняк, М. Вілям.

Збіркою занявся Іван Гладич, котрий хоч не походить з села Велдіжа, не відказався від доброго діла. Громада по нитці і бідному буде сорочка. Хай вороги не радіють з нашої немочі. Покажім, що і ми нарід не гірший від других, що і ми вміємо постояти за своїм. Докажім, а доказ не тяжкий, бо тільки відложім по одній або по дві шихти, а Дім Народний, і то красний, буде пишатись.

За Комітет: **В. Малик** з 130 від. У. Н. С.; **Антін Бріцький, Гарвась Прокопів.**

ЗУДАРЕННЯ КРУЖЛЯКА З ПАРОПЛАВОМ.

Англійський кружляк „Лондон", відомий як „таємничий корабель", зударився 5. с. м. з торговельним пароплавом. Обидва кораблі легко ушкоджені. Кружляк „Лондон" є 10 тисяч тонового розміру. Називають його „таємничий корабель" тому, що при його будові пороблені якісь уліпшення, що затримуються у великому секреті. Це є найновіший кружляк англійської фльоти, який плаває по морю всього три тижні.

ЛЕМКІВСЬКІ КРАСУНІ, ЩО СПІВАЛИ НА РЕКОРДИ.

ТАЙНИ ПУСТИНІ ҐОБІ.

Вже тому кілька місяців розійшлися перші вістки про висліди російської експедиції Козлова в Монґолії. З зацікавленням читали люде вістки про нововідкриті оази в пустині Ґобі і про загадочні камінні свідоцтва завмерлої високої культури. За той час російський вчений подав нові цікаві подробиці про свою подорож, передусім про розкопки руїни міста Кара-Кото в глибині пустині Ґобі.

Монголи майже виключно номади (мандрівні, кочівничі народи). На цілому великанському просторі нема ні одного міста в нашому розумінні. А що на мапах зазначене є як місто, то понайбільше великі монастирі, осередки релігійного й духового життя, управи й торговлі; там мандрівні китайські торговці розкладають свої шатра. Ці монастирі відграють важну ролю в житті народа й взагалі нарід зрісся з ними, бо в кождій майже родині один або два сини присвячуються для служби Будді. Бодай раз у житті кождий Монгол паломничає до святого міста Урґи, резиденції Кутухти, який відграє таку саму ролю як Даляй Ляма в Тибеті. Паломничає, щоби побачити „свобідне від гріхів відродження".

Досліди руїн Кара-Като дали цікаві висліди. Археольоги-орієнталісти вже давно знали з китайської літератури, що істнує таке казочне місто. Китайці оповідають про могуче монґольське племя, що багато тому століть вдерлося до Китаю, але Китайці побороли його і зовсім знищили. Столицю того племени Кара-Кото зруйнували, а пустинний пісок присипав руїни міста. Вже перед Козловим старалися російські вчені відкрити заслону з леґендарного того міста, але забобонні тубильці боялися показати те місце. Не хотіли показати, де лежить це місто тому, бо леґенда каже, що там засипані величезні скарби, щоби отже ті скарби не попали в руки зненавиджених чужинців. Козлов мав більше щастя. Йому вдалося запевнити собі поміч торґутського князя Цазака. За обіцянку великої суми грощей дав він Козлову кілька провідників і верблюдів.

Небаром показались перші сліди колишньої людської оселі й давньої культури, запущені каналами для наводнення, нагробники, що йдуть здовж одної вулиці. По другому боці висохлого річного корита визирали руїни цитаделі, а кількасот метрів дальше на північ ціле місто в руїнах. При вході до міста будинок похожий на мошею. Як доказують перші здогади вчених, місто окружали дві відноги ріки, а на півночі вони зливалися та губилися в соляній пустині. Всі мури заховались під піском доволі добре. Кара-Кото поперетинане було густою сіткою вулиць. Головна вулиця з низькими домами; доми будовані з глини й обкладані глиняними плитами. Великих просторих домів дуже небагато. Зі святинь і урядових будинків осталися вже лише цегляні фундаменти. Здовж головної вулиці йшли фронти крамниць. З багато черепків порцеляни можна було поскладати назад вази й горнятка, такі, яких уживали колись у Кара-Кото. Найшли також китайські паперові гроші з 13. і 14. століття. Нумізматики, що правда, знали, що були такі гроші, але досі оригінальних таких грощей ще ніхто не мав.

Найцінніші знахідки були в гробах. Уже в першому розкопаному гробі найшли предмети, з яких значно можна пізнати звичаї й обичаї тамошніх мешканців. Між иншим найдено три книжки, дуже добре вдержаний малюнок на полотні, що зображає візію, кілька образів на шовку, кілька масок, одну голову Будди, невеличку китайську фіґурку божка й богато инших предметів. В иншому гробі найшли глиняні фіґури з очима з гірського кришталю й топазу. Вже по мошеї при вході до міста можна було догадуватися, що часть населення була музульманська, а доказують це також знахідки перських рукописів. Мім иншим найдено уривок оповідання про сімох мудрців. Найбільші скарби найдено в підземному склепінні поза містом, м. и. два тисячі томів цінних перґаменів, дереворитів і рукописів. Книжки написані в сімох мовах: китайській, монґольській, перській, манджурській, тибетанській, аіґуреійській та одній **досі незнаній мові сізіянезійській,** цебто мові тубильців. Отже з тих документів можна буде довідатися точні дати з історії краю й центральної Азії.

Можливо, що дальші праці Ковлова (який тепер переводить розкопки на північ від Урґи у проваллях гір Кентейських) дадуть ще більші висліди. Тимбільше, що вже з перших знахідок можна догадуватися про багаті висліди.

СЕКТА „НАВЕРНЕНИХ" МАГДАЛИН.

Ленінградська „Красная Газета" принесла на днях фейлетон, який в досадних красках малює „духове" життя столиці, що, не дивлючись на переоцінку цінностей, переведену революцією, в своєму нутрі осталася й на далі „старорежімно" темною, забобонною й назадницькою.

Є в корчмах така дивна година — читаємо в „Красній Газеті" — коли проміні сходячого сонця пробиваються вже крізь вікна, а лямпи, завішені під брудною стелею, не вспіли ще погаснути.

В тій порі зявляється звичайно в ріжних ленінградських шинках молодий чоловік у камізолі, натягнутій на „рубашку", з довгим волоссям і чоботях з холявами. Ніхто не дивується його приходом. Молодик сідає біля столика, витягає з кишені Євангеліє і з цілим спокоєм приступає до... навертання присутніх у шинку вуличниць. Збираються довкола нього „зорі" нічних спелюнок, маркітанки дешевого кохання і вслухуються в слова „пророка".

В тому таки часі, коли уста молодика шепчуть побожні слова святого письма, його очі дивно якось і підступно моргають. Розніжнені вуличниці плачуть ревними слізьми, виявляючи своє глибоке розкаяння. Відтак молодий „пророк" встає, дає своїм слухачкам розрішення і виходить.

Хтож це такий? Молодий той панич є основником і головою „секти навернених магдалинок, секти бувших і теперішних уличниць". Молодик, 22 років, є сином сибірського засланця й зветься Борис Бельський.

В часах, коли в Росії панував т. зв. воєнний комунізм, Бельський виховувався в кольонії „Красная Звезда" в Ленінграді, де зустрівся з ославленим „пророком" Ніканором. Небаром став його найвірнішим учнем і визнавцем його фантастичних теорій. Хотячи імпонувати Ніканорові своїм знанням, Бельський, що був тоді учнем середньої школи, читав дуже багато й поширив свій світогляд.

Не будучи дурним з уродження, Борис Бельський скоро додумався, що хотячи здобути славу, слід у першу чергу здобути собі признання серед жіноцтва. На вулиці Великій Гребецькій в Ленінграді відбувалися правильні зібрання, в яких могли приймати участь тільки жінки. Для мужчин був вступ на виклади молодого пророка строго заборонений. Одиноким мужчиною, що мав довіря Бельського, був його „евнух", старий салдат Варнава Деліжансов.

Але не довго горіла авреоля довкола голови молодого „пророка". З поширенням секти Бельський почав міняти свій дотеперішний вигляд. Вірні йому „сестри", що віддавали йому всі нічні заробітки, зіпсували його. Замісць чобіт з халявами, убрав Бельський лякері, замісць камізельки й „рубашки" смокінґ та почав заїдатися тісточками й запивати вином. Це було причиною упадку його і його секти.

Бельського арештовано, а секта „навернених" Магдалин осталася хвилево без „пророка".
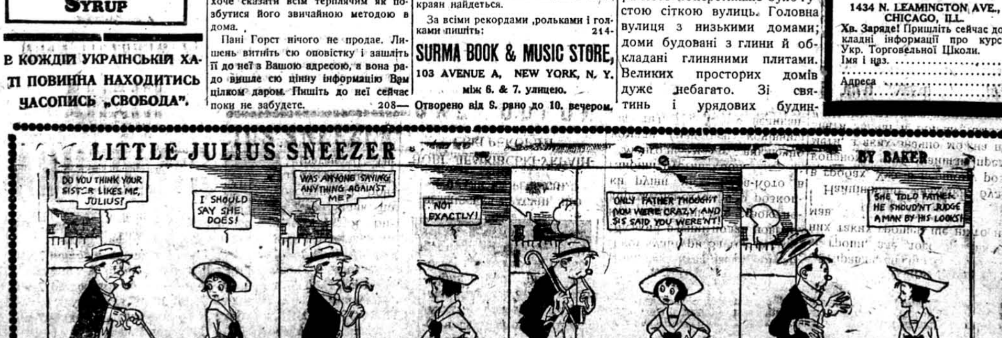
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

